

УДК 72.04

DOI <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2026.39.13>

КОМПОЗИЦІЙНІ ЗАКОНИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В АРХІТЕКТУРНОМУ ПРОЄКТУВАННІ

Рубан-Головчук Зоряна Миколаївна¹, Рубан Микола Захарович²

¹ старший викладач кафедри архітектури та дизайну,
Луцький національний технічний університет, Луцьк, Україна,
e-mail: zorianaruban2015@gmail.com, orcid: 0000-0001-9396-3460

² асистент кафедри архітектури та дизайну,
Луцький національний технічний університет, Луцьк, Україна,
e-mail: m.ruban@lntu.edu.ua, orcid: 0009-0007-0909-9501

Анотація. У дослідженні основна увага сфокусована на ролі композиційних законів образотворчого мистецтва в архітектурному проєктуванні. Саме вони формують художньо-виразний архітектурний образ.

Мета. Мето статті є виявити й систематизувати основні композиційні принципи образотворчого мистецтва та проаналізувати особливості їх змін під час створення об'ємно-просторової структури архітектурних об'єктів.

Методологія ґрунтується на комплексному підході, де включено теоретичний, порівняльний і візуальний аналіз архітектурних і мистецьких джерел. У дослідженні використано синтезований підхід, який поєднав як принципи архітектурної композиції й теорію пропорції, так і ритм, композиційний акцент тощо. У результаті аналізу, який здійснювався на основі дослідження прикладів сучасної та історичної архітектури, можна зробити висновки, що існують сталі закономірності формоутворення. Якщо взяти до уваги й проаналізувати велику кількість різноманітної архітектури, доповнити все це інтерпретацією просторових і пластичних об'єктів, виникає цілісне розуміння всіх композиційних принципів, які притаманні сучасній архітектурній практиці.

Результати. У результаті наукової роботи визначено, що всі композиційні закони, притаманні образотворчому мистецтву, можуть бути універсальними й для інших сфер, включаючи архітектурне формотворення та проєктування. Такі закони, як ритм, метр, рівновага, симетрія й асиметрія, динаміка й статика, а також засоби художньої виразності: колір, світло, фактура тощо – є незамінними у формуванні архітектурної композиції, мають величезний вплив на цілісність, емоційність, естетичність і повноту архітектурного образу в цілому.

Наукова новизна дослідження полягає в переосмисленні комплексу композиційних засад образотворчого мистецтва, інтегрованих в архітектурне проєктування, для покращення функціональності, просторовості й художньої цінності.

Практична значущість. Практичне значення цих результатів допоможе в навчальному процесі для підготовки архітекторів і в майбутній практиці в архітектурному проєктуванні, навчившись створювати художньо-виразні, сміливі та якісно нові архітектурні рішення, створювати сучасне й красиве будівельне мистецтво.

Ключові слова: архітектурне проєктування, архітектурна композиція, образотворче мистецтво, композиційні закони, художній образ, об'ємно-просторова композиція, ритм, пропорції, масштаб, симетрія й асиметрія, колір, світло, фактура, пластика форми, синтез мистецтв.

ВСТУП

Сьогодні архітектура все частіше розглядається не лише як будівельна конструкція чи інженерна споруда, а і як вираження художньої творчості, де простір та об'єм набувають яскравого емоційного змісту й створюють нові сучасні образи. Тому все частіше в сучасному світі композиційні закони, які притаманні образотворчому мистецтву та зазвичай використовуються в живописі та скульптурі, стають основою для архітектурного проектування, цим вони забезпечують гармонійне поєднання функціональних, конструктивних, естетичних складових, а також створюють цілісність архітектурного образу.

Постановка проблеми полягає в тому, що на задній план відходить саме художня та композиційна складова архітектури. Це пов'язано з тим, що в сучасній проектній практиці більша орієнтація йде на технологічність, швидкість реалізації, стандартизацією та практичність. Усе це призводить до втрати художньої оригінальності, ексклюзивності та яскравої ідейності, відповідно, до зниження емоційної й культурної цінності. Часто композиційні закони, які притаманні образотворчому мистецтву, в архітектурі застосовуються інтуїтивно, без осмислення, без систематизації в контексті архітектурного проектування.

Саме тому цінністю й актуальністю дослідження є спроба знайти та переосмислити роль композиції як універсальної художньої категорії, що здатна об'єднати архітектуру й закони образотворчого мистецтва в єдину систему. За допомогою злиття буде можливість переосмислити роль композиції в цілому й адаптувати її до архітектурних проєктів.

Актуальним сьогодні є питання професійного розвитку й підготовки студентів архітекторів, де особлива увага має бути до інтеграції законів образотворчого мистецтва в архітектуру, які мають вплив на мислення та формування проєктної культури [4].

Образотворче мистецтво зі своїми законами має місію вносити в навколишній простір красу й естетику. Саме ця риса є необхідною для формування нового покоління архітекторів, проєкти яких будуть нести нові цікаві рішення, яскраві й колоритні та які не зможуть залишити байдужим жодного глядача. Доцільність дослідження полягає в тому, щоб систематизувати композиційні закони й визначити механізми їх застосування в архітектурному проєктуванні. Стаття пов'язана з науковими та практичними завданнями, що мають стимулювати художню виразність архітектурних об'єктів і формувати цілісний методичний архітектурний підхід до викладання

профільних дисциплін і надалі трансформувати їх у практиці архітектурного проектування.

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У сучасних виданнях і дослідженнях архітектурна композиція розглядається як важливий аспект проєктної творчості, що поєднує художнє бачення з функціональними вимогами середовища. Серед українських наукових праць особлива увага приділяється принципам композиції, що виступають як частина художнього формоутворення. Група авторів: О. Дячок, О. Колодрубська, Ю. Вербовецький, М. Білик і С. Миронюк – у статті «Еволюція принципів архітектурної композиції в сакральній архітектурі України» [2] говорить про розвиток композиційних форм від традиційних тричастинних дерев'яних до модерністських церков ХХ–ХХІ століть, де виділяється послідовність композиційних аспектів у різні історичні періоди та вплив культурної унікальності на їх формоутворення.

У науковому дослідженні «Принципи і засоби композиції в сучасній архітектурі» йдеться про засоби та принципи композиції, які й визначають сучасний образ архітектури, і це відбувається завдяки створенню цілісного образу через композиційні техніки. Усе це зумовлює єдність архітектурної структури та її сприйняття.

Якщо брати до уваги міжнародні видання, то там багато уваги фокусується на впливі композиційних параметрів на естетичні якості архітектурних фасадів. Наприклад, у журналі *Buildings* (2022) року [16] є наукова стаття, у якій автори М. Малевич, А. Тарашкевич і П. Чиж указують, що правильне розміщення композиційного ряду впливає на сприйняття, естетичність і привабливість для глядача, підкреслено також важливість балансу пропорцій і ритмічних співвідношень. Такі речі дають фасадам художньої виразності, чіткості й неповторності архітектурної форми.

У журналі *Science & Architecture* (2024) року [17], автори І. Погранична й М. Демків досліджують поєднання структури архітектурної форми та матеріальні характеристики. У результаті виявляється, що характер матеріалу має величезний вплив на результат архітектурного об'єкта, при цьому вказано на важливість правильного поєднання з урахуванням композиційних принципів форми і фактури.

У статті «Акцент як композиційний феномен новітньої архітектури на межі ХХ–ХХІ століть» [7] у профільному журналі автор

I. Свистун розкриває тему акценту та його важливості як способу виділення ключових елементів в архітектурному образі, вивчає цей феномен і розкриває його важливість для будівельних форм, творчих рішень у сучасній архітектурі.

Якщо говорити глобально, то сучасна наукова література акцентує, що композиція в архітектурі є поєднанням мистецтва й науки. Вона охоплює як формальні принципи, так і психологію сприйняття, має матеріальний і культурний аспекти. Усі дослідження сходяться до того, що правильне застосування композиційних законів не лише організовує архітектурний простір, а й має великий емоційний вплив на художній образ і є основою гармонійного просторового мислення та сприйняття.

МЕТА

Мета наукової роботи – виявити та класифікувати закони композиції, які притаманні образотворчому мистецтву й можуть застосовуватися так само й у архітектурному проектуванні; знайти механізми, щоб трансформувати їх для процесу формування архітектурного образу. Поставлена мета та її досягнення дасть змогу зрозуміти глибокий взаємозв'язок між художньою та архітектурною композицією, а також зрозуміти роль мистецьких принципів у сучасній проєктній практиці й покращити рівень художньої якості архітектурних рішень.

Отримання позитивного результату від досягнення цієї мети сприятиме розвитку комплексних досліджень на межі архітектури й образотворчого мистецтва, а також практично застосовуватиметься для вдосконалення навчальних методик викладання дисциплін для підготовки студентів архітекторів.

Для досягнення мети є кілька основних етапів. Передусім потрібно проаналізувати ключові композиційні закони образотворчого мистецтва (ритм, пропорція, симетрія й асиметрія, масштаб, контраст, нюанс, домінанта) у контексті їх теоретичного походження. Наступний етап – це визначення способів інтеграції та інтерпретації законів композиції в архітектурному проектуванні, при цьому враховуючи конструктивні, функціональні й просторові чинники. Важливо зробити порівняльний аналіз художньої та архітектурної композиції й виявити спільні принципи та відмінності в процесі формоутворення. І наостанок варто охарактеризувати практичні наслідки застосування композиційних законів образотворчого мистецтва для формування загального архітектурного образу в сучасних архітектурі.

Отримані результати можуть бути використані як методичний матеріал для навчання студентів архітекторів, а також для подальших досліджень у сфері архітектурної композиції та її зв'язків з образотворчим мистецтвом.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Під час дослідження виявлено, що композиційні закони, притаманні образотворчому мистецтву, мають універсальну систему художнього мислення, і вона є спільною для різних видів просторових мистецтв, зокрема й для архітектури. До неї входять такі закони, як ритмічна та метрична композиції, симетрія та асиметрія, динаміка, статика, пропорція, контраст і нюанс, домінанта тощо. Усі вони мають не лише естетичний, а й структурований характер і надають цілісність архітектурному об'єктові.

Проте архітектурна композиція відрізняється від образотворчої тим, що вона має тривимірний простір, на відміну від площинного. Це не є проблемою для трансформації відносно масштабів, матеріалів і просторової організації архітектурних форм, що й показують результати аналізу [6; 7]. Композиційні закони зберігають свою дієвість як для площинного мистецтва, так і для просторового.

Отже, архітектура може бути просторовим продовженням художньої композиції, де мистецькі чинники набувають нового значення: матеріального та функціонального. Розглянемо детальніше основні види.

Ритм і пропорція як інструменти організації архітектурного простору.

Досліджуючи сучасну архітектуру, можна зробити висновок, що важливу роль відіграє ритм і пропорції. У формуванні таких композицій саме в художньому мистецтві зазвичай ритм проявляється через повторювання елементів, зміну інтервалів, напрямів, що створює візуально динамічний ефект [1; 18]. В архітектурі ритмічні моменти виникають через модульність, повтор конструктивних елементів, вікна, колони, різноманітні модульні частини на фасадах.

Сьогодні часто в архітектурних комплексах використовуються давно відомі поняття, такі як «золотий перетин», класичні ордерні системи, гармонійні модульні сітки [12]. Дослідження показує, що іноді свідомо використовуючи порушення або асиметрію в очікуваному ритмічному ряді, ця історія надає архітектурному образу новизни, індивідуальності й певної виразності.

Саме завдяки порушенню цих ідеальних пропорцій сьогодні створюються унікальні цікаві речі, які набувають нових рис,

не притаманних відомій давній архітектурі. Наявність цікавих сучасних матеріалів і доступність різноманітних новітніх технологій дає змогу створити насправді неймовірної краси архітектурні форми.

Наприклад, можемо взяти цікавий архітектурний комплекс «8 House» (рис. 1), який яскраво демонструє саме ритмічний композиційний засіб. Він поєднує й виразність, і функціональну доцільність, на відміну від класичного метричного повтору елементів. Він має змінний хвилеподібний характер, створений через рух об'ємів терас і фасадів, різну висоту, глибину балконів, нахил площин, щільність забудови, усе це формує цікавий динамічний ряд, і саме такий подібний прийом використовується в образотворчому мистецтві, проте там ритм часто вибудовується через варіації, а не через пряме повторення.

Симетрія, асиметрія та композиційна рівновага в архітектурі.

Велику роль в архітектурі, особливо у класичних і сакральних спорудах, відіграла

Рис. 1. Житловий комплекс «8 House» (BIG – Bjarke Ingels Group), Копенгаген, Данія, 2010 рік [9]

симетрія як фундаментальний закон композиції образотворчого мистецтва [2]. Зазвичай вона забезпечувала відчуття стабільності, монументальності, порядку, але, аналізуючи сучасну архітектуру, чітко видно, що використання асиметрії як рівноправного композиційного прийому нині є більш актуальним.

Звично думати, що асиметрія мала б уносити хаос і відсутність рівноваги, проте сьогодні архітектура цікава тим, що її баланс досягається саме через асиметричні прийоми композиційні, відповідно, рівновага досягається не геометричною симетрією, а візуальним балансом, що дає змогу створювати динамічні, експресивні архітектурні образи. Стабільність досягається через складні співвідношення мас об'ємів і просторових акцентів.

Яскравим прикладом асиметричної архітектури, у якій немає традиційної композиційної осі чи симетричного балансу, є музей Гуг'енгайма в Більбао (рис. 2). Ця архітектурна форма будується за принципом вільної композиції в просторі, де всі об'єми ніби перебувають у стані динамічного руху та візуального зсуву. Це все надає експресивності залежно від точки спостереження. Тут використаний цікавий ефект, що спричиняє матеріал титан, який взаємодіє з природним освітленням, небом і водою річки чим створює постійний змінний візуальний ефект. Це той варіант, коли матеріал не лише підсилює асиметричну композицію, а й стає учасником цього художнього образу, додаючи живописності й фактурності.

Контраст, нюанс і домінанта у формуванні архітектурного образу.

В образотворчому мистецтві такі категорії, як контраст і нюанс, зазвичай використовуються для певної акцентності уваги, створення емоційної напруги або гармонійного

Рис. 2. Музей Гуг'енгайма в Більбао, Frank Gehry, 1997 рік [10]

переходу між формами. В архітектурі цей момент проявляється через поєднання різноманітних масштабів, матеріалів, фактур, кольору та світлотіньових рішень.

Щоб виокремити головний елемент в архітектурному об'єкті або ансамблі споруд, використовується такий принцип, як домінанта. Закони домінанти є спільними й для образотворчого мистецтва, і для архітектури, проте в архітектурному середовищі він набуває більш просторового та масштабного виміру. Такі елементи впливають на сприйняття окремої будівлі, що в результаті формує силует міста в цілому. Домінанта використовується для того, щоб виділити щось одне важливе на фоні всіх інших елементів архітектурного середовища.

The Wave (Bølgen) (рис. 3) – це сучасний житловий комплекс, який знаходиться в місті Вайле в Данії та розташований вздовж фіорду. Він має форму п'яти хвиль, які стрімко піднімаються над водою. Як композиційна домінанта лінії горизонту, вона є ритмічною й водночас скульптурною формою, що не тільки виділяє цей комплекс у міському пейзажі, а й створює чіткий візуальний центр тяжіння, що стає орієнтиром і символом міста.

Обговорення результатів і їх значення для теорії й практики.

Отримані результати під час дослідження цього матеріалу свідчать про те, що всі композиційні закони, які притаманні образотворчому мистецтву, є не допоміжними або випадковими варіантами в архітектурному проектуванні, а становлять його основу як теоретично, так і художньо. У сучасній архітектурній практиці все частіше використовується комплексний підхід, саме тому мистецтво в цій ситуації є джерелом ідей, різних засобів і методів для формоутворення в архітектурі. Усе це призводить до того, що покращується якість

архітектурних рішень і формування індивідуального образу будівель в архітектурному середовищі. Така інтеграція художніх принципів у проектний процес сприяє збереженню культурної ідентичності, що сьогодні є важливим в умовах глобалізації архітектурних форм.

ВИСНОВКИ

У результаті дослідження виявлено, що всі без винятку композиційні закони образотворчого мистецтва відіграють значну роль також і у формуванні архітектурного образу. Це є невід'ємна складова сучасного архітектурного проектування. Метою статті було виявити й систематизувати принципи художньої композиції та проаналізувати механізм їх застосування в архітектурі, і ця мета досягнута в повному обсязі.

Підсумовуючи результати, можна зробити висновок, що композиційні закони образотворчого мистецтва, такі як ритм, пропорція, масштаб, контраст, нюанс, домінанта, симетрія, асиметрія, динаміка, статика тощо, є актуальними й в архітектурному проектуванні, трансформуючись до просторових функціональних і конструктивних особливостей архітектури.

Також доведено, що за допомогою використання таких композиційних принципів формується цілісний емоційний і виразний архітектурний образ, підвищується якість проектних рішень, що дає змогу уникнути формальної чи механічної організації простору. Чітко прослідковується в сучасній архітектурі використання динамічної композиції, яка досягається за допомогою асиметрії, змінних ритмів, контрастів і нюансів, які саме й мають витоки з образотворчого мистецтва. Вони сьогодні є актуальними для сучасного глядача, надають ідентичності й індивідуальності архітектурному середовищу.

Рис. 3. The Wave (Bølgen), Vejle, Данія – архітектурний комплекс з домінантою [11]

Цікавим відкриттям у сучасному світі є домінанта як композиційний інструмент, яка вирізняється в міському середовищі й надає нового подиху сучасному мистецтву архітектури в цілому та художньо виразних силуетів місту.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що результати можуть бути застосовані як методичне забезпечення для підготовки студентів – майбутніх архітекторів, у викладанні дисциплін, які пов'язані з архітектурною композицією та художніми основами формоутворення, для розвитку композиційного мислення в майбутніх спеціалістів.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі пов'язані з глибшим аналізом впливу нових матеріалів, новітніх технологій, вивченням інших композиційних принципів і законів щодо трансформації під потреби сучасного глядача, а також для кращого розуміння й дослідження розвитку комфортного середовища для людини в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Денисенко С.М. Основи композиції і проектної графіки. Київ : НАУ, 2021. С. 30–32.
- [2] Дячок О., Колодрубська О., Верболицький Ю., Білик М., Миронюк С. Еволюція принципів архітектурної композиції в сакральній архітектурі України: від дерев'яних церков до модерністських інтерпретацій. *SWorldJournal*. 2025. № 32, Вип. 1. Стаття 051. DOI: <https://doi.org/10.30888/2663-5712.2025-32-01-051>.
- [3] Архітектурна фронтальна композиція : методичні рекомендації. Київ : КНУБА, 2023. С. 15–18.
- [4] Обідняк М.М., Білінська О.Б. Архітектурна композиція : курс практичних занять та завдань. Київ : КНУБА, 2022. С. 45–47.
- [5] Ремізова О.І. Художні методи архітектурної композиції. Київ : Логос, 2023. С. 24–26.
- [6] Сьомка С. Пропорціонування у мистецтві архітектурного дизайну та об'ємній архітектурі. *Культура і сучасність*. 2018. № 1. С. 85–101. <https://journals.urau.ua/kis/article/view/148242>.
- [7] Свистун І. Акцент як композиційний феномен новітньої архітектури на межі ХХ–ХХІ століть. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. 2020. № 57. С. 94–108. DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2020.57.94-108>.
- [8] Almasi A. Geometry, abstraction, and harmonious proportions: Exploring the role of geometry in architectural aesthetics and design. *Journal of Engineering and Architecture*. 2025. Vol. 13. P. 15–22. DOI: <https://doi.org/10.15640/jea.v13p2>.
- [9] File: Bjarke Ingels Group – 8 House.jpg. URL: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bjarke_Ingels_Group_-_8_House.jpg.
- [10] File: Guggenheim Museum Bilbao – The Building. URL: <https://www.guggenheim-bilbao.eus/en/the-building>.
- [11] File: The Wave in Vejle – Henning Larsen Architects. URL: <https://henninglarsen.com/projects/the-wave-in-vejle>.
- [12] Haddad A.T.H., Abdulhussain L.A., Abbas K.A. Rhythm phenomenology in architecture and building design. *International Journal of Construction Supply Chain Management*. 2023. Vol. 13(1). P. 17–36. DOI: <https://doi.org/10.14424/ijcscm2023130102>.
- [13] Januszewski W.S. Logic, perception, and beauty – an outline of the modern proportion-based approach in architecture. *Buildings*. 2024. Vol. 14, № 8. Art. 2266. MDPI. DOI: <https://doi.org/10.3390/buildings14082266>.
- [14] Malewczyk M. The Mathematical Regularity Coefficient for Facade Patterns. *Nexus Network Journal*. 2025. Vol. 27, № 3. P. 601–618. Springer Nature. DOI: <https://doi.org/10.1007/s00004-025-00827-x>.
- [15] Malewczyk M., Taraszkiewicz A., Czyż P. Visual perception of regularity and the composition pattern type of the facade. *Buildings*. 2024. Vol. 14(5). Art. 1389. DOI: [10.3390/buildings14051389](https://doi.org/10.3390/buildings14051389).
- [16] Malewczyk M., Taraszkiewicz A., Czyż P. Preferences of the facade composition in the context of its regularity and irregularity. *Buildings*. 2022. Vol. 12, № 2. Art. 169. Basel: MDPI. DOI: [10.3390/buildings12020169](https://doi.org/10.3390/buildings12020169).
- [17] Pohranychna I., Demkiv M. The form and tasks of forming in architectural composition. *Science & Architecture*. 2024. Vol. 6(1). P. 142–150. DOI: <https://doi.org/10.23939/sa2024.01.142>.
- [18] Prieto de la Fuente P. Rhythm Architecture: On Sequential Aspects of Materialities in Urban Space. Lund University, 2018. URL: <https://lup.lub.lu.se/search/files/39100213/RhythmArchitecturePPdIF.pdf>.
- [19] Starzyńska M.B., Roussel R., Jacoby S., Asadipour A. Computer vision-based analysis of buildings and built environments: A systematic review of current approaches. *arXiv*. 2022. DOI: [10.1145/3578552](https://doi.org/10.1145/3578552).
- [20] Tayyebi S.F., Demir Y. Architectural composition: A systematic method to define a list of visual attributes. *Art and Design Review*. 2019. Vol. 7, № 3. P. 131–144. Scientific Research Publishing. DOI: <https://doi.org/10.4236/adr.2019.73012>.
- [21] Tiurikova T. Formal principles of architectural composition: Classification and analysis. *East European Scientific Journal*. Odessa : East European Scientific Association, 2021. Vol. 1, № 68. P. 15–28. <https://doi.org/10.31618/ESEA.2782-1994.2021.1.68.10>.
- [22] Türan M., Aktaş E., Toköz Ö.D. Art and construction related qualities of 14th–15th century monuments in a rural landscape on the western coast of Türkiye. *Frontiers of Architectural Research*. 2024. Vol. 13, № 4. P. 712–728. Elsevier. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.foar.2024.02.013>.
- [23] Wang Z. Research on order aesthetics of traditional Chinese architecture from the perspective of design geometry. *Frontiers in Art Research*. 2022. Vol. 4(11). DOI: <https://doi.org/10.25236/FAR.2022.041111>.

REFERENCES

- [1] Denysenko, S.M. (2021). Osnovy kompozytsii i proiektnoi hrafiky [Fundamentals of composition and design graphics]. Kyiv, Ukraine: NAU. S. 30–32 [in Ukrainian].
- [2] Diachok, O., Kolodrubka, O., Verbovetsky, Y., Bilyk, M., Myroniuk, S. (2025). Evoliutsiia pryntsyypiv arkhitekturnoi kompozytsii v sakralnii arkhitekturi Ukrainy: vid derevianykh tserkov do modernistskykh interpretatsii [Evolution of architectural composition principles in sacred architecture of Ukraine: from wooden churches to modernist interpretations]. *SWorldJournal*, 32(1), Article 051. DOI: <https://doi.org/10.30888/2663-5712.2025-32-01-051> [in Ukrainian].
- [3] Metodichni rekomendatsii. (2023). Arkhitekturna frontalna kompozytsiya [Architectural frontal composition]. Kyiv, Ukraine: KNUCA. S. 15–18 [in Ukrainian].
- [4] Obidniak, M.M., Bilinska, O.B. (2022). Arkhitekturna kompozytsiya: kurs praktychnykh zaniat ta zavdan [Architectural composition: course of practical exercises and tasks]. Kyiv, Ukraine: KNUCA. S. 45–47 [in Ukrainian].
- [5] Remizova, O.I. (2023). Khudozhni metody arkhitekturnoi kompozytsii [Artistic methods of architectural composition]. Kyiv, Ukraine: Logos. S. 24–26 [in Ukrainian].
- [6] Sjomka, S. (2018). Proportsionuvannya u mystetstvi arkhitekturnoho dyzainu ta ob'iemii arkhitekturi [Proportioning in the art of architectural design and volumetric architecture]. *Kultura i suchasnist*, (1). S. 85–101 [in Ukrainian]. <https://journals.uran.ua/kis/article/view/14824>.
- [7] Svystun, I. (2020). Aktsent yak kompozytsiinyi fenomen novitnoi arkhitektury na mezhi XX–XXI stolitt [Accent as a compositional phenomenon of modern architecture at the turn of the XX–XXI centuries]. *Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannya*, (57). S. 94–108. DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2020.57.94-108> [in Ukrainian].
- [8] Almasi, A. (2025). Geometry, abstraction, and harmonious proportions: Exploring the role of geometry in architectural aesthetics and design. *Journal of Engineering and Architecture*, 13. S. 15–22. DOI: <https://doi.org/10.15640/jea.v13p2> [in English].
- [9] File: Bjarke Ingels Group – 8 House.jpg. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bjarke_Ingels_Group_-_8_House.jpg [in English].
- [10] File: Guggenheim Museum Bilbao – The Building. <https://www.guggenheim-bilbao.eus/en/the-building> [in English].
- [11] File: The Wave in Vejle – Henning Larsen Architects. <https://henninglarsen.com/projects/the-wave-in-vejle> [in English].
- [12] Haddad, A.T.H., Abdulhussain, L.A., Abbas, K.A. (2023). Rhythmphenomenologyinarchitecture and building design. *International Journal of Construction Supply Chain Management*, 13(1). S. 17–36. DOI: <https://doi.org/10.14424/ijcscm2023130102> [in English].
- [13] Januszewski, W.S. (2024). Logic, perception, and beauty – an outline of the modern proportion-based approach in architecture. *Buildings*, 14(8), Art. 2266. MDPI. DOI: <https://doi.org/10.3390/buildings14082266> [in English].
- [14] Malewczyk, M. (2025). The Mathematical Regularity Coefficient for Facade Patterns. *Nexus Network Journal*, 27(3). S. 601–618. Springer Nature. DOI: <https://doi.org/10.1007/s00004-025-00827-x> [in English].
- [15] Malewczyk, M., Taraszkievicz, A., Czyż, P. (2024). Visual perception of regularity and the composition pattern type of the facade. *Buildings*, 14(5), Art. 1389. DOI: [10.3390/buildings14051389](https://doi.org/10.3390/buildings14051389) [in English].
- [16] Malewczyk, M., Taraszkievicz, A., Czyż, P. (2022). Preferences of the facade composition in the context of its regularity and irregularity. *Buildings*, 12(2), Art. 169. Basel: MDPI. DOI: [10.3390/buildings12020169](https://doi.org/10.3390/buildings12020169) [in English].
- [17] Pohranychna, I., Demkiv, M. (2024). The form and tasks of forming in architectural composition. *Science & Architecture*, 6(1). S. 142–150. DOI: <https://doi.org/10.23939/sa2024.01.142> [in English].
- [18] Prieto de la Fuente, P. (2018). Rhythm Architecture: On Sequential Aspects of Materialities in Urban Space [Doctoral thesis]. Lund University. <https://lup.lub.lu.se/search/files/39100213/RhythmArchitecturePPdIF.pdf> [in English].
- [19] Starzyńska, M.B., Roussel, R., Jacoby, S., Asadipour, A. (2022). Computer vision-based analysis of buildings and built environments: A systematic review of current approaches. *arXiv*. DOI: [10.1145/3578552](https://doi.org/10.1145/3578552) [in English].
- [20] Tayyebi, S.F., Demir, Y. (2019). Architectural composition: A systematic method to define a list of visual attributes. *Art and Design Review*, 7(3). S. 131–144. Scientific Research Publishing. DOI: <https://doi.org/10.4236/adr.2019.73012> [in English].
- [21] Tiurikova, T. (2021). Formal principles of architectural composition: Classification and analysis. *East European Scientific Journal*, 1(68). Odessa: East European Scientific Association. S. 15–28. DOI: <https://doi.org/10.31618/ESSA.2782-1994.2021.1.68.10> [in English].
- [22] Türan, M., Aktaş, E., Toköz, Ö. D. (2024). Art and construction related qualities of 14th–15th century monuments in a rural landscape on the western coast of Türkiye. *Frontiers of Architectural Research*, 13(4), Elsevier. S. 712–728. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.foar.2024.02.013> [in English].
- [23] Wang, Z. (2022). Research on order aesthetics of traditional Chinese architecture from the perspective of design geometry. *Frontiers in Art Research*, 4(11). DOI: <https://doi.org/10.25236/FAR.2022.041111> [in English].

ABSTRACT**Ruban-Holovchuk Z., Ruban M. Compositional Laws of Fine Arts in Architectural Design**

This study focuses on the role of compositional laws of visual arts in architectural design. These laws form the artistically expressive architectural image.

Purpose. *The goal of the study is to identify and systematize the main compositional principles of visual arts and to analyze the features of their transformation during the creation of the volumetric-spatial structure of architectural objects.*

Methodology. *The methodology is based on a comprehensive approach that includes theoretical, comparative, and visual analysis of architectural and artistic sources. A synthesized approach was used in this study, combining principles of architectural composition, proportion theory, rhythm, compositional accent, and other aspects. Based on the analysis of examples of contemporary and historical architecture, it can be concluded that there are stable regularities in form formation. By considering and analyzing a wide variety of architecture, complemented by the interpretation of spatial and plastic objects, a holistic understanding of all compositional principles inherent in modern architectural practice emerges.*

Results. *The study determined that all compositional laws characteristic of visual arts can be universal for other fields, including architectural form-making and design. Laws such as rhythm, meter, balance, symmetry and asymmetry, dynamics and statics, as well as means of artistic expression-color, light, texture, and others – are indispensable in forming architectural composition and have a significant impact on the integrity, emotional expressiveness, aesthetics, and completeness of the architectural image as a whole.*

Scientific novelty. *The novelty of this study lies in rethinking the set of compositional foundations of visual arts integrated into architectural design to enhance functionality, spatiality, and artistic value.*

Practical relevance. *The practical significance of these results lies in their applicability in the educational process for training architects and in future architectural practice, helping to create artistically expressive, bold, and qualitatively new architectural solutions, and fostering contemporary and aesthetically appealing architectural art.*

Keywords: *architectural design, architectural composition, visual arts, compositional laws, artistic image, volumetric-spatial composition, rhythm, proportion, scale, symmetry and asymmetry, color, light, texture, form plasticity, synthesis of arts.*

AUTHOR'S NOTE:

Ruban-Holovchuk Zoriana, Senior Lecturer at the Department of Architecture and Design, Lutsk National Technical University, Lutsk, Ukraine, e-mail: zorianaruban2015@gmail.com, orcid: 0000-0001-9396-3460.

Ruban Mykola, Assistant Professor at the Department of Architecture and Design, Lutsk National Technical University, e-mail: m.ruban@lntu.edu.ua, orcid: 0009-0007-0909-9501.

Дата першого надходження статті до видання: 14.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 24.04.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

